

# Reisverslag

februari 2016



## Massagraven Oekraïne: getuigen van onschuldig vergoten bloed

We hebben weer een reis naar Oekraïne mogen volbrengen. Elf dagen zijn we onderweg geweest met twee busjes en zes mensen; Bas en Marinel Venus, Evert en Tineke van Balen en Wim en Ria Verwoerd. We reden meer dan 5000 kilometer, door de Heere bewaard en beschermd. Behalve dat we heel dankbaar zijn, zijn we ook heel verwonderd hoe deze reis verlopen is. Alles werd door God geleid en alles was al door Hem voorbereid.

We hebben in totaal 33 bezoeken afgelegd, stuk voor stuk bijzonder! We hebben geluisterd, gezongen, gelezen, gebeden, boeken en spullen achtergelaten bij even zoveel lieve en dankbare mensen. En overall was zoveel openheid om te luisteren naar het Woord van God. Ook hebben we met diverse mensen gesproken over Aliya maken.

### Niet zelf bedenken

We zagen in alles hoe God aan het werk is. Zo is de vrouw van de directeur van Chesed, Inna, nu

directeur van Joods Agentschap geworden. Toen we naar Moekatsjevo gingen, reden Inna en Nadya van Zhyttia "toevallig" allebei met ons mee; samen op de achterbank. Ze maakten al afspraken voor het vervolg; ongelooflijk! Een aantal jaren geleden was dat nog ondenkbaar!

En zo waren er steeds situaties waarvan je dacht: "Dit zou je zelf niet kunnen bedenken!"

### Vergoten bloed

Naast de bezoeken hebben we deze reis drie massagraven bezocht: één in Chmelnski en twee in Kamanets-Podolski. Op het grafmonument in Chmelnski stond de tekst: psalm 9:13 : "Want Hij eist vergelding voor vergoten bloed, Hij denkt daaraan, Hij vergeet het hulpgeroep van de ellendigen niet." Deze tekst – door de Joden erop gezet! – paste precies bij het onderwerp van Wim: "De vrouw dronken van het bloed". Wim heeft namelijk in drie gemeentes mogen preken over dit onderwerp. De eerste keer was in een Charismatisch gemeente in Uzgorod. De voorganger zei na de preek: "We gaan het nu anders doen; we gaan allemaal bidden voor verbreking van de geest van antisemi-



De groep



Het grafmonument met Psalm 9:13

tisme, we gaan bidden voor Israël en voor de vrede van Jeruzalem". Daarna werd er zo vurig gebeden! Wim mocht vrijdagavond ook nog in een Charismatische kerk in Vinnitsa spreken. Ook daar was het heel bijzonder! De voorganger nodigde Wim uit weer te komen spreken.

De derde keer dat Wim sprak was op sabbatmorgen in de Messiaanse gemeente van Zjtomir. Ook dat was bijzonder, want er was net een groep van 32 Nederlanders, omdat een echtpaar na 16 jaar terugrukking naar Nederland. Dit echtpaar hoorde bij een andere gemeente, maar ze werkten weleens samen en namen nu afscheid.

### Grote zorgen

Donderdag 11 april vertrokken we 's morgens tegen vijf uur. Door de voorspoedige reis en vlotte grensovergang kwamen we vrijdag al vroeg in de middag in Uzgorod aan. We gingen rechtstreeks naar het kantoor van Chesed. De directeur, Michael Galin, deelde de grote zorgen die er zijn. Doordat het aantal Holocaust overlevenden zo sterk is afgenomen, komt er steeds minder geld vanuit Duitsland via Joint naar de Cheseds in 60 verschillende provincies in Oost-Europa. Galin legde uit: "Vijftien jaar geleden leefden er in onze provincie 860 'slachtoffers', overlevenden van de Holocaust. Daarvan zijn er nu nog maar 110 over." Er moet flink bezuinigd worden, vooral m.b.t. de organisatie en de gebouwen. Michaël zei: "Ook het aantal werkers wordt drastisch verminderd, maar het werk blijft hetzelfde." Hij stelde voor om één werker, die ontslagen is, voor Roechama op het kantoor aan te houden: "Als jullie dan haar moeder sponsoren, dan zal dat voor haar voldoende zijn om haar werk te blijven doen." We stemden hier direct mee in. Zij deed al veel werk voor Stichting Roechama. Omdat er zo weinig perspectief is in Oekraïne, maken veel Joodse mensen Aliya: "Er zijn nu bij de ambassade in Kiev wachtlijsten van 2 tot 3 maanden", vertelde Michael ons.

### Jaloers maken

Michaël sprak ook nog over Jasja en zijn vrouw Galina; het echtpaar dat gevlucht is uit Oost-Oekraïne. Galina ligt steeds voor langere tijd in het ziekenhuis in Uzgorod. Hij riep uit: "Wat jullie georganiseerd

hebben! Je moest eens weten hoe dankbaar Jasja is. Drie keer op een dag komt iemand in het ziekenhuis eten brengen. Jasja zegt dat Ria dat geregeld heeft." Dat laatste was maar voor een klein gedeelte waar. Van de messiaanse Stichting Zhyttia gaat elke keer iemand op bezoek. Deze stichting en haar werkers worden inderdaad door Roechama gesponsord. Het is echter hun eigen initiatief om Galina zo te helpen. Moeder Nadya maakt thuis eten klaar en dat wordt bij Galina gebracht, omdat je in het ziekenhuis geen eten krijgt. Michaël vervolgde tegen de andere Chesedwerkers: "Het is zo bijzonder, ook de andere vrouwen op de kamer krijgen te eten!"

### Ik was hier

Na ons ingeschreven te hebben in ons hotel bezochten we de sabbatsamenkomst bij Zhyttia, waar zo'n 15 Joodse mensen samenkwamen om uit het Woord te horen en de sabbat te verwelkomen en met elkaar contact te hebben. Na het zingen en uit het Woord gedeeld te hebben, werden de kaarsen aangestoken en het brood en de druivensap gedeeld. Aan het eind van de samenkomst deelde Wim iets over de brochure 'De vrouw dronken van het bloed' waarna deze ook werd uitgedeeld. Tilde, een bijna 93-jarige Holocaust overlevende, keerde zich van haar stoel om, wees naar de foto van de ingang van Auschwitz en zei: "Ik was daar." Ze vertelde ons dat haar moeder, twee zusjes en drie broers in de kampen waren, slechts één broer overleefde het. Omdat Tilde naar huis moest, besloten we de volgende middag bij haar langs te gaan.



### Ik droom over Israël

We spraken ook met Anna Shosh; over haar twee kinderen, haar moeder en haar kennismakingsreis naar Israël: "Ik heb Israël heel mooi gevonden en ik droom vaak over Israël, dat ik daar met de kinderen ben." De kans dat haar ex-man toestemming geeft om de kinderen naar Israël te laten vertrekken, is helaas nog niet groter geworden. Jaroslav Rotman, bijna 60 jaar, deelde nog mee dat zijn zoon Jaroslav, die lang verslaafd is ge-

weest, voor het eerst heeft aangegeven: *"Ik wil naar Israël."* Zijn vrouw, die nog steeds verslaafd is, is bij hem weg. Van zichzelf zegt Jaroslav: *"God heeft me er nog niet naar toe gestuurd. Maar we moeten als Jesjoea bereid zijn alles te verlaten en Hem te volgen. Ik ben ook bang weg te gaan. Maar God is sterker."* Zijn vrouw Sonja wil ook nog niet. Nadya van Zhyttia voegde toe: *"Als de kinderen gaan, zal het voor de ouders makkelijker zijn."* 's Avonds vierden we nog samen sabbat in het hotel. De volgende morgen bezochten we Stefan Rot, die altijd op bed ligt, omdat hij geen benen meer



Stefan en Doesja Rot

heeft. We luisterden naar hem, toen hij de verslechterde situatie in Oekraïne schetste; *"De vaste lasten zijn met 200 % gestegen. Waarom helpen de rijke mensen de armen toch niet?"* We zeiden hem en Doesja, zijn vrouw: *"Deze wereld zal nooit veranderen, maar er komt een nieuwe wereld met Jesjoea's terugkomst."* We wezen op het teken van de vijgenboom, Israël: *"We mogen daarom weten dat de zomer van het Koninkrijk dichtbij is,"* zo bemoedigden wij hen. Daarna baden we voor hen en lazen uit de Bijbel. Het deed hen zichtbaar goed.

### Daar gaat je moeder

Daarna bezochten we Tilde. Haar zoon Joera, die als onderdirecteur bij Chesed werkt, was er ook. Tilde is nog zo fit voor haar leeftijd. Ze praatte graag over haar man, die in vier concentratiekampen heeft gezeten en anderhalf jaar geleden overleed. Even later vertelde Tilde, toen we haar vroegen of er in Uzgorod ook een getto was geweest: *"Ja die was er, maar ik woonde in de Wallenbergstraat in Moekatsjevo. Deze Joodse straat hebben ze ook tot een getto gemaakt. Op een dag kwamen er Hongaren en Duitsers, die ons naar de steenfabriek joegen. Van daaruit zijn we naar Auschwitz en Reichenbach vervoerd. In het kamp vroeg ik aan de blokoverste: "Wanneer zie ik mijn moeder weer?"*

"Auschwitz; ik was daar."

*Zij wees naar de rook en zei: "Daar gaat je moeder." Hoe aangrijpend!*

We zongen voor haar en gaven haar nog een getuigenis boekje. Bij het afscheid nemen, wees ze naar het boekje *'De vrouw dronken van het bloed'*. Ze zei: *"Ik heb gehuild toen ik het las. Het was zo zwaar."*

### Ik had een goed leven

We reden met Nadya en Vanya naar Moekatsjevo nadat we Inna opgehaald hadden. Inna zou met een paar mensen kennis maken vanwege haar nieuwe functie als directeur van het Joods Agentschap. In Moekatsjevo bezochten we opnieuw Jasja en Galina. Zij zijn vluchtelingen uit Oost- Oekraïne. Galina ondergaat nog steeds kuren vanwege de kanker die is teruggekeerd. Beiden waren zo blij met het bezoek, dat bij elkaar wel twee uur zou duren. Jasja praatte ons helemaal bij met betrekking tot de oorlog in het oosten.

Beiden hebben aan den lijve ondervonden hoe de oorlog hun leven heeft geruïneerd: *"Ik had een goed leven, een goede zaak, een fijn gezin, de kinderen werkten met mij. We zijn alles kwijt en Galina lijdt ook extra omdat de kinderen en kleinkinderen zo ver weg wonen, terwijl ze zo ziek is."*

Vanya sprak bemoedigende woorden, zoals: *"Voor*

**"Ik had een goede zaak, een fijn gezin. We zijn alles kwijt ..."**



Vluchtelingen uit het Oosten; Jasja en Galina

*wie gelooft, is er redding en hoop op een nieuwe morgen. En wie leidt de wereld? God, Die van Zijn volk houdt."* We baden daarna met Galina, die ook zo uitzielt naar de Heere om hulp, genezing en redding. We konden dit echtpaar zo bemoedigen en we lieten ook deze keer een boekje met getuigenissen achter.

*"We zijn jullie zo dankbaar. Er zijn heel veel Oekraïners die geen enkele uitweg hebben,"* zo vatte Jasja de dank van hem en Galina samen.

## De droom van Vadiem

Het was een opbouwend bezoek. Nadya vertelde nog dat zij als team van Zhyttia de mensen die niet naar de samenkomst kunnen komen één keer per maand bezoeken. *"En sommigen die wel naar de samenkomst komen, bezoeken we ook, omdat ze alleen zijn of om klusjes te doen."*

's Avonds brachten we een bezoek bij Vadiem en Mirojsja en Gobica. We waren ook benieuwd naar de auto die Vadiem heeft kunnen kopen, dankzij een sponsor. We begrijpen dat deze auto voor Vadiem, die geen zwaar werk meer mag doen, een geweldige uitkomst is. Hij heeft er al een paar klussen mee kunnen doen. We herinnerden Mirojsja aan haar uitspraak; *"Weet je nog dat je zei tegen Vadiem: 'Met deze droom zul je sterven.'"* *"Ja, natuurlijk,"* antwoordde Mirojsja, *"het is een wonder."* We lieten een paar koffers en tassen met kleding en spullen achter.

## God helpt me

Zondagmorgen gingen we samen met Nadya naar de Charismatisch gemeente, waar Wim mocht spreken. Daarna haalden we Olga van Chesed op en bezochten we met haar als eerste de weduwe Raya. Ze woont in een klein huis met heel veel boeken: *"David bewaarde elke cent om boeken te kopen."* Raya is vorig jaar aan haar been geopereerd. Ze heeft een maand in het ziekenhuis in Kiev gelegen en een maand bij haar zoon in Kiev doorgebracht. We herinnerden Raya eraan dat wij David kenden als een zeer gelovige man en dat hij een keer zei: *"Raya gelooft het allemaal niet, maar ik bid voor haar."* Raya reageerde met: *"Bij elke prediking moet ik daaraan denken."* Nadat David overleden was, is Raya namelijk de samenkomsten van zijn Messiaanse gemeente gaan bezoeken. Raya straalt nu net zo als haar man vroeger deed. Raya vertelde honderduit over haar man: *"We zijn 40 jaar samen*



Raya en Marienel

*geweest. Het was heel bijzonder. Hij heeft zoveel ziekten gehad, maar hij klaagde nooit."* Raya heeft een eigen moestuin *"Ik werk daar alleen. In de zomer ga ik elke dag met de bus er naar toe en daarna is het nog 30 á 40 minuten lopen tegen de berg op."* Raya blijkt de opbrengst van het land ook wel nodig te hebben: *"Ik krijg een pensioen van 1200 Grivna (€ 40) en als ik gas en elektrika betaald heb, houd ik nog 400 Grivna over. Ik doe de C.V. alleen aan als het echt koud is. Gelukkig hebben we geen koude winter gehad."*

**"Ik doe de CV alleen aan als het echt koud is..."**

Tenslotte roemde Raya nog de kaarten die ze gekregen heeft; *"De kaarten zijn heel kostbaar. Ik neem ze mee naar de gemeente en lees ze daar voor."* We zongen met haar *"Ose sjalom"* en baden met haar. Het boek van Jacob Damkani *'Waarom ik?'* vond gretig aftrek.

## Aangerakt

We bezochten een nieuwe adoptiepersoon, de zieke en eenzame vrouw Victoria. van Olga begrepen we dat deze vrouw weinig hoop heeft. Victoria woont in een gemeenschapshuis, waar zij slechts een kamer heeft; keuken en toilet zijn op de gang. *"Ik ben dia-beet en de laatste tijd heb ik veel in het ziekenhuis gelegen, daar kreeg ik steeds spuiten. Thuis gebruik ik nu tabletten."*

Toen kwam de verrassing. De kersverse sponsor had al een pakketje en een foto van hun gezin meegegeven. Deze foto en een kaart voor Victoria van haar 'nieuwe familie' nam ze heel dankbaar in ontvangst. Ze las de kaart ingespannen en soms hoofdschuddend door: *"Enorm, ik vind het heel fijn."* We gaven Victoria het boek de Schuilplaats en zeiden; *"Dank God. Hij vergeet Zijn volk niet."* Bij het weggaan zei ze nog: *"Ik ben heel erg aangeraakt door deze aandacht."* Olga vertrouwde ons later toe: *"Ik heb Victoria zo nog nooit gezien."*



Victoria was aangeraakt door ons bezoek

## Waarom leef ik nog?

We gingen met Olga daarna op bezoek bij een 94-jarige weduwe. Loebov bleek nog een kwieke vrouw te zijn, hoewel ze wel slechthorend was. Ze had zelf de tafel nog gedekt. Ze gunde zichzelf bijna niet de tijd om ook aan tafel te komen zitten. Maar toen ze dan toch eindelijk zat, begon ze te vertellen: *"Ik ben van 1921, ik heb twee oorlogen overleefd. Ik*



Loebov heeft ontzettend veel meegemaakt

"Ik ben van 1921, ik heb twee oorlogen overleefd. Ik werd in WOII een wees."

werd in de 2e WO een wees. Mijn ouders zijn gedood, misschien niet door de Duitsers. Onder ons volk waren ook veel verraders. Vanaf de 2e dag van de oorlog heb ik als verpleegster in het leger gediend. 62 jaar lang, tot mijn 84ste jaar heb ik op chirurgie gewerkt. Na de oorlog ben ik getrouwd met een soldaat. Mijn man overleed aan longkanker. Hij was een stevige roker. We waren maar 17 jaar samen."

Loebov uitte ook eerlijk: "Ik ben moe van het leven, niemand is er meer van mijn vrienden en kennissen. Waarom leef ik nog?" We hopen en bidden dat het boek 'de Schuilplaats' dat we achterlieten haar tot zegen mag zijn.

### Dezelfde Duitsers?

Maandag reden we over de Karpaten naar Chmelnitski, zo'n 450 kilometer verder het land in. We deden daar gelijk al een paar bezoeken, te beginnen bij Jefim. Hij kreeg van zijn sponsorgezin en "zijn grote vriend Levi" van vijf jaar een pakket met daarin tekeningen. Wat maakten we Jefim daar blij mee! Jefim is gehandicapt, hij kan vanwege rugklachten niet meer zitten, alleen liggen en staan: "Ik werk al 20 jaar niet meer." Jefim vertelde dat zijn opa en tante omkwamen door de hand van de Duitsers. "Niemand geloofde dat de Duitsers slecht waren. In de 1e WO gedroegen de Duitsers zich beter tegen de Joden dan de Oekraïners. Mijn opa dacht dat dezelfde Duitsers weer zouden komen, daarom vluchtte hij niet. Hij kwam om. Mijn vader wist wel wat fascistena waren. Hij vluchtte op tijd met zijn vrouw (mijn moeder) en anderen."

We lazen Psalm 71:1-6 en 14 en 15, en wezen Jefim op Gods zorg van "de moederschoot" af en op "het heil", dat in Jesjoea werkelijkheid is geworden. Beter raad dan dagelijks Gods Woord te lezen als brood voor de ziel konden we niet geven.



Zussen Ina en Hanna

### Wat een verrassing

Direct daarna gingen we een blok verder, waar de twee ongetrouwde zussen Inna en Hanna wonen. Hun reactie geeft aan hoe de sfeer daar was: "We hadden het niet verwacht. We wisten van Lena dat jullie er waren. We weten dat jullie weinig tijd hebben. Maar als jullie alleen maar met ons willen Bijbellezen en bidden... Er komt hier iedere week ook een vrouw van een Messiaanse gemeente, die ons voorleest uit de Bijbel." Dus lazen we uit Gods Woord en ook baden we met hen. Zoals gebruikelijk lieten we ook een tas met kaas, stroopwafels, zeep, shampoo en een boek achter.



Sofia ontving ons weer met een uitgebreide maaltijd

### Die raken ze niet aan

Voor deze eerste avond in Chmelnitsky waren we uitgenodigd bij Sofia. Deze vrouw had net als de vorige keer een uitgebreide maaltijd voor ons klaargemaakt, waar ze een paar dagen aan gewerkt had. Zij was zo in haar element. Sofia vertelde ook over de huidige oorlogssituatie: "Pas nog is er een 27-jarige soldaat uit Chmelnitski in een mijnenveld omgekomen. Er komen mannen terug zonder handen en benen. Ze halen jongeren weg uit hun werk, uit de trolleybus om in het leger te dienen. Er zijn daarom jongens gevlucht naar Polen en Engeland." Ook over de 2e WO vertelde Sofia: "Mijn moeder is te voet naar Vinnitsa gegaan en later naar Tasjkent, waar ze de oorlog overleefde. Tegen mijn oma hadden ze gezegd: "Oude mensen raken ze niet aan." Zij is omgekomen." Ook deelde Sofia haar persoonlijk leed, dat had ze niet eerder gedaan: "Toen ik trouwde zijn we hier komen wonen. In 1977 werd Sasja geboren, maar mijn man erkende hem niet."

*Hij leefde voor zichzelf. Hij is weggegaan toen Sasja 4 jaar was. Hij is daarna nog twee keer getrouwd. Ik heb soms depressies."*

We bleven een paar uur. We lazen tenslotte Johannes 4, Jesjoea's ontmoeting met de Samaritaanse vrouw, en baden voor Sofia's gezondheid met name. We zongen nog een lied, gingen samen op de foto en lieten het boek "Onze God is groot" achter, met nog andere cadeautjes en spullen.

## Museum

Dinsdag gingen we met Mila en Lena eerst naar het Joodse centrum, dat ook als museum is ingericht. Daar kregen we een rondleiding van Mila. We zagen en hoorden hoeveel Joodse mensen er omgekomen zijn in Oekraïne en met name in de provincie Chmelnytski. Bij elke plaats staan grote aantallen slachtoffers genoteerd. In Kamanets Podolski het grootste aantal, wel 116.000.

## Hij eist vergelding

We bezochten ook het massagraf aan de oostkant van de stad. Daar zijn 8700 Joodse mensen in koele bloede doodschoten, waarna ze in diepe kuilen vielen. Boven de ingangspoort naar het monument staan twee veelzeggende Bijbelteksten: Psalm 9:13: *"Want Hij eist vergelding voor vergoten bloed, Hij denkt daaraan, Hij vergeet het hulpgeroep van de ellendigen niet."* De tweede tekst was een prachtige belofte uit Jesaja 25:8: *"Hij zal de dood voor altijd verslinden, de Heere HEERE zal de tranen van alle gezichten afwissen en de smaad van Zijn volk wegnemen van heel de aarde, want de HEERE heeft gesproken."*

We zongen op deze plaats ook het lied: Kadosh: Heilig, heilig, heilig, is de HEER onze God, de Almachtige, Die was en Die is en Die komen zal. Mila vertelde nog dat deze herdenkingsplaats in september officieel zal worden geopend.

## Oma Nina

Na dit indrukwekkende bezoek bezochten we nog zeven gezinnen. Allereerst de familie Jablonskaya, bestaande uit oma Nina, dochter Asja, haar man Sasja en kleinzoon Vanya. Oma Nina heeft grote zorgen: als zij komt te overlijden, hoe zal het dan verder gaan met het gezin? Alle drie hebben een



*Familie Jablonskaya*

bepierking. Alleen Sasja heeft werk, als schoonmaker. Hij verdient, door de hoge inflatie, heel weinig. De familie heeft gelukkig een moestuin. Oma Nina van 75 jaar houdt deze tuin van wel 600 vierkante meter zelf bij: *"Ik hou van werken in de tuin en we doen het met elkaar. Maar ik moet wel elke keer de marsroetka betalen om er te komen; al is het maar 7 grivna voor mij is dat ook veel geld."*

Het gezin is gelovig en Asja vertelde dat als ze niet naar de gemeente gaat, ze thuis naar preken luistert. We spraken over Israël. Vanya is 'op programma' naar Israël geweest en hij droomt ervan daar naar toe te gaan. Uit het verdere gesprek bleek, dat als oma zou gaan, de rest wel mee wil. Asja zei: *"Ik bid ervoor."*

We zongen het lied: *"Prijs onze Heer"* en baden voor Vanya's gezondheid en Gods wil m.b.t. het gaan naar Israël.

## God voorziet

Het volgende bezoek was bij Oleg van 52 jaar, die samen met zijn dochter Alla van 23 jaar in een ongemeubileerde eenkamerflat woont. Oleg's vrouw is lang geleden overleden aan haar verslaving. Oleg diende in 1984/1985 in het leger, raakte daarna verslaafd en kwam in de gevangenis terecht. Hij is daarna door Chesed geholpen aan het flatje. We zagen direct wel dat er alleen maar een paar bedden stonden. De kleren lagen op een stapeltje netjes opgevouwen tegen de muur. Alla heeft werk in een winkel. Oleg doet veel werk als vrijwilliger bij Chesed. Oleg vertelde dat hij al jaren kaarten en brieven krijgt vanuit Nederland. Toen we Oleg vroegen of hij van lezen houdt, antwoordde hij; *"Jazeker, ik schrijf trouwens zelf ook gedichten, die zou ik wel uit willen geven."* Wij opperden dat hij ze dan maar eens digitaal moest doormailen. Maar Oleg had geen computer. We zeiden: *"Maar wij hebben er wel één bij ons."* We haalden de computer met toebehoren naar boven. Toen bleek dat er niets in huis was, waar de computer op kon staan. Laten wij nu toch juist één leerlingset bij ons hebben: een tafeltje met stoel. In de kastje van het tafeltje zat een zak met daarop geschreven 'heren jassen'. We haalden een passende herenjas uit de zak voor Oleg. Wim haalde er nog een jas uit, het bleek een smalle damesjas, die Alla precies paste. Dat was heel bijzonder. God voorziet. Dit bezoek was door Hem voorbereid.



*Massagraf Chmelnytski*



De computer voor Oleg en Alla

Nadat we het boek van Jacob Damkani 'Waarom ik?' hadden achtergelaten en afscheid namen, voegde Oleg ons nog met blijdschap toe: "Als jullie de volgende keer komen, zal alles heel anders zijn."

### Terug uit Israël

Het volgende gezin was een nieuw gezin, waar hulp voor gevraagd was. Ira met haar twee kinderen, Anastasia, (Nastja) 17 jaar en Sofi van nog geen jaar. Ira woonde van 1995-1999 in Israël. Ze kwam terug toen ze een kind had gekregen: "Het was zwaar voor mij, zonder een man en zonder oma. Daarom keerde ik terug." Ira woont nu in een flat van haar broer. Nastja gaat naar de universiteit en speelt viool. In Chmelnitsky raakte Ira opnieuw ongetrouwd zwanger en Sofi werd geboren. We boden Ira sponsor hulp aan, zodat zij voor haar dochtertje kan zorgen en Nastja ook kan blijven leren.

### Ik schaam me

Daarna gingen we bij Regina op bezoek. Ook zij was voorgedragen om gesponsord te gaan worden.

"Medicijnen zijn niet te betalen..."

Regina heeft een ongetrouwde zoon van 30 jaar, André, in Kiev. Hij werkt daar als computer programmeur. Ook heeft Regina nog een ongetrouwde dochter Anja van 20 jaar, die in Odessa studeert. Regina vertelde dat zij geen werk kan vinden, als verpleegkundige; "Toen onze dochter geboren werd, wilde mijn man niet dat ik bleef werken. Maar hij ging geld erdoor brengen door te gokken en we kregen problemen; uiteindelijk zijn we gescheiden. Ik krijg nu een klein 'pensioen' van 1150 Grivna p.m. (= €40,-) en werk is er niet" Voor Regina is de situatie heel moeilijk te aanvaarden: "Ik schaam me heel erg. Ik heb altijd mijn best gedaan anderen te helpen, en nu moet ik zelf..." Het enige dat nu voor Regina nog waarde heeft, is dat haar kinderen haar bellen: "Ze bellen elke dag wel even."

### Simeon

Ook bij Simeon waren we niet eerder geweest. Hij wordt sinds kort gesponsord omdat bij hem kanker is geconstateerd en de medicijnen ertegen heel duur zijn. Hij woont samen met zijn broer, beiden

zijn ongetrouwd. Simeon vertelde zijn verhaal: "Ik ben hier in Chmelnitsky geboren en vanaf 1954 zijn mijn ouders hier gaan wonen. Ik heb 45 jaar gewerkt. Mijn ouders overleefden de oorlog, omdat mijn vader in het leger zat en mijn moeder geëvacueerd was naar Tasjkent. De ouders van mijn vader zijn, toen de Duitsers kwamen, door Oekraïners vermoord." Simeon is heel blij met de hulp die hij van Chesed krijgt: "Er zijn zulke problemen in ons land, medicijnen zijn niet te betalen." We boden Simeon de kalender aan en ook het boek van Jacob Damkani; "Ik hield vroeger veel van lezen, maar had weinig tijd. Nu ik met pensioen ben, heb ik nog steeds weinig tijd. Ik ben de badkamer aan het opknappen".

Toch lieten we een boek achter van Jacob Damkani, waarvan hij zei dat hij dat wel ging lezen.



Wim, Simeon, Bas en Evert

### Twee Lena's

We bezochten ook Lena en haar moeder. Lena is in 1970 geboren en kreeg een goede opleiding. Ze trouwde na de middelbare school en er werd een dochter, Christina, geboren. Ze werd psychisch ziek, met epileptische aanvallen. Alle zorgen kwamen op de schouders van haar moeder. Zij moest voor Lena en voor Lena's dochter Christina gaan zorgen. Christina is inmiddels getrouwd en woont in de stad Shepetovka. Lena krijgt een klein "invalidenpensioen", zoals dat heet in Oekraïne. Haar moeder moet altijd bij haar in de buurt blijven, ze heeft steeds haar zorg nodig. We zagen dat Lena psychisch lijdt. Het sponsorgeld is hard nodig hier. We hadden op straat een korte ontmoeting met nog een Lena. We bezochten haar vorig jaar mei voor het eerst. Ze was toen heel somber. Ondertussen heeft Ria via skype een paar keer contact gehad. Nu was ze aan het werk maar wilde wel graag even met Ria praten. Met behulp van een stok kwam ze naar ons toe. Haar moeder overleed heel plotseling en ze was nog heel erg verdrietig. We troostten haar en gaven haar in het pakket ook een Bijbel.



Lena in gesprek met Wim en Ria



Inna en Tineke

### Dat kan alleen God doen

De volgende morgen vertrokken we om half negen met Mila en Lena naar Kamanets-Podolski, bijna 100 kilometer naar het zuiden, vlak bij de Moldavische grens. We ontmoetten Rita, die in deze regio de afdeling van Chesed Bhest leidt. Inna Lebed was al naar Chesed gekomen om een koffer van haar sponsors in ontvangst te nemen. Deze nog jonge lieve vrouw die kanker heeft, toonde zich zo dankbaar: *"Heel hartelijke dank voor de ondersteuning en dat jullie aan mij denken. Ik kreeg een kaart van de sponsors in het Engels en mijn dochter Katja van 16 jaar heeft alles vertaald. Er stond Joh. 14:1 op: Wees niet bevreesd. Er zijn maar heel weinig mensen die om anderen geven. Ik kon het bijna niet geloven. De regering kan niets voor ons doen en toen kwam juist de hulp van jullie."*

Inna vertelde dat haar man geen vaste baan heeft; *"Hij heeft psoriasis. Ze wilden hem oproepen voor het leger, maar dat hoeft nu niet. Precies op het moment dat mijn man zei: "Hoe moet het toch verder, de medicijnen zijn weer duurder", op dat moment belde Rita: "Er is geld binnengekomen uit Nederland." Dat kan alleen God doen."*

Behalve de koffer en cadeautjes werden nog een foto van de sponsors en vitaminen gegeven. De boeken *"Onze grote God"* en *"Waarom ik?"* zullen zeker gelezen worden. Inna is een gelovige vrouw.

### Ik leef nog

Het bezoek aan Tanja was ook onvergetelijk. Deze vrouw zonder benen, klaagde ook nu niet. Integendeel ze was zo opgeruimd: *"Jullie zien dat ik nog leef. Ik ben heel dankbaar, zonder Chesed zouden jullie mij al niet meer zien. Voor Chesed en jullie, daar buig ik voor."* begon ze. Daarna bedankte ze Igor, de directeur van Chesed: *"Zulke mensen zijn er heel weinig. Hij is van God."* Toen kwam haar man nog aan de beurt. Anatoli, die zelf een infarct heeft gehad, zorgt met zoveel liefde voor zijn vrouw. *"Ik hou van je zoals op de eerste dag"*, zo zei hij. Als laatste werd Sonja, de thuiszorg, in het zonnetje gezet: *"Zij is als mijn dochter. Ze is zo goed voor me."*

Tanja noemde zichzelf rijk, met een zoon, een kleindochter en twee achterkleinkinderen.

Ze vertelde dat haar ene been drie jaar geleden werd geamputeerd en haar tweede been twee

jaar geleden; *"Dat hebben medische specialisten gedaan,"* voegde ze er wat cynisch aan toe. Tanja toonde zich heel blij met de brieven en kaarten die ze krijgt; *"Ze schrijven dat ze voor me bidden."* We zongen een lied voor haar, en lazen een paar verzen uit Psalm 146 en Openbaring 21:3 en 4: Gods zorg voor wezen (Tanja is opgegroeid als wees) en de belofte dat *"God bij de mensen komt wonen en alle tranen afwist."*

## "Jullie zien dat ik nog leef!"

### Het voelt warm

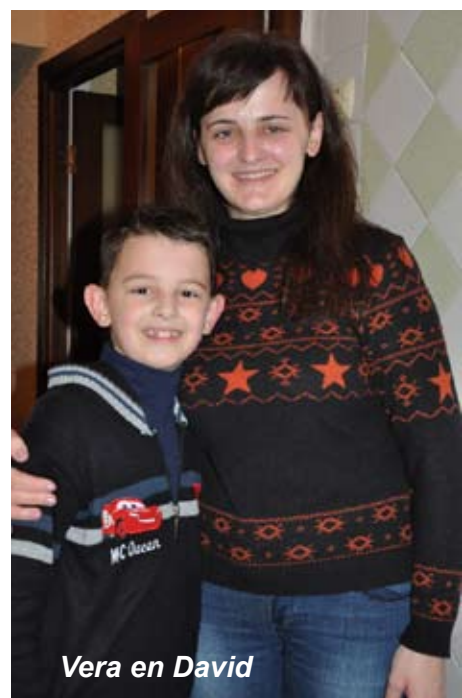
We bezochten nog een nieuw gezin; een jong gezin, Vladimir en zijn vrouw Vera en hun zoon David. Vladimir, 35 jaar, was niet thuis; *"Hij ligt al weer voor de derde week in het ziekenhuis,"* zei Vera. Vladimir heeft vijf jaar geleden een KNO-operatie ondergaan. Deze operatie is min of meer mislukt; *"Vladimir hoort van alles in zijn hoofd en heeft pijn. We hebben al overal hulp gevraagd. Steeds wordt er gezegd: Het heeft tijd nodig.*

*Vladimir is nu depressief."* *"Ik wil jullie heel erg bedanken. Het voelt zo warm voor ons."* Wij vroegen Vera: *"Hebben jullie er al aan gedacht naar Israël te gaan? Ook in verband met Vladimirs gezondheid?"* Deze vraag zette Vera duidelijk opnieuw aan het denken. *"We hebben er weleens over gedacht."* We moedigen haar aan daar verder over te denken en we lieten een telefoonnummer achter van iemand die hen verder zou kunnen helpen. We ontmoetten David, hun zoontje van acht jaar, nog even. We hopen dat deze jongen een goede toekomst zal krijgen in Israël. We lieten twee boeken achter: *Waarom ik?* en *Twaalf Joden vinden de Messias.*

### Massamoord

We wilden ook hier het massagraf van de Joden tijdens de 2e WO bezoeken. Het bevond zich in 1941 in het bos, net buiten de stad. Nu is de stad eromheen uitgebouwd.

Lange tijd was Kamanets een Joodse Stetl. Vijftig procent van de bevolking was Joods. De stad werd door de Nazi's bezet op 11 juli 1941. Op 20 juli was er al een Getto ingericht, waar behalve de plaatse-



Vera en David



lijke Joden ook 11.000 Hongaarse en andere Joden bijeengedreven werden. Ze leefden in erbarmelijke omstandigheden. Een maand later werd hen verteld, dat ze elders ondergebracht zouden worden. Omringd door Hongaarse en Oekraïense soldaten en Duitse SS-ers werden ze te voet 15 kilometer vooruit gedreven, naar buiten de stad, waar grote bomkraters waren. Hier vond de eerste en grootste Holocaust massamoord plaats. Eerst moesten ze zich uitkleden en groep voor groep werden ze voor de mitrailleurs geplaatst. Velen werden levend begraven. In drie dagen, op 26, 27 en 28 augustus, werden er 23.600 Joden vermoord.

### Kindermassagraf

Op de plaats waar dit plaatsvond zijn nu verschillende monumenten opgericht. Wat niet op de monumenten vermeld staat, is dat na deze drie dagen er nog duizenden Joden vermoord zijn. Het juiste aantal van de hele massamoord in Kamanets Podolski ligt tussen de 68.000 en de 130.000 Joden, zo werd ons verteld. Er zijn na de oorlog in totaal zeven massagraven ontdekt in de omgeving. Zo ook een kindermassagraf, waar 900 kinderen –levend!– in werden gegooid. Op deze plaats zijn we ook geweest. Onvoorstelbaar wat daar is gebeurd. Het enige dat hier troost geeft, is Gods Woord waarin staat: "Hij vergeet het hulpgeroep van de ellendigen niet." Ook hier zongen we het Kadosh.



Het monument

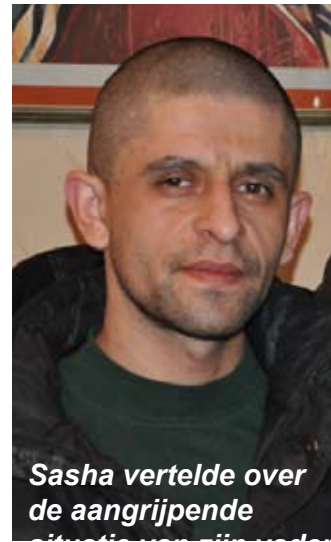
### Wees niet gekrenkt

We aten met elkaar in de gaarkeuken, waar ook Joodse mensen dagelijks te eten krijgen. Terug in het Chesed gebouw wachtte Sasja op ons. Zijn vader ligt in het ziekenhuis. Hij kreeg een insult en er trad bloedvergiftiging op. Eén been moest worden geamputeerd; "Het gaat zo slecht, dat het tweede been er waarschijnlijk ook af moet," zo deelde Sasja ons mee. Er zijn wel hele dure medicijnen beschikbaar, maar: "of die helpen, weet je niet." Sasja gaat dagelijks naar het ziekenhuis en slaapt 's nachts naast zijn vader. Opeens kwam Rita erbij en zei: "Sasja, wees niet gekrenkt, maar ik wil eerlijk vertellen aan de Hollanders wat er gebeurd is." Toen vertelde Rita dat iemand Sasja's vader gebeld had, toen hij zo ziek was en niet helemaal helder, en het nummer van zijn bankpas had gevraagd. Deze had hij gegeven. Deze slechte man heeft op zijn naam 8000 Grivna krediet genomen. Dat moet

"Hij vergeet het hulpgeroep van de ellendige niet..."

niet alleen worden afbetaald, maar er moet ook nog eens 25 % rente over worden betaald. Rita ging verder: "Zijn vader heeft een pensioen van 1100 Grivna (40 euro) per maand. Hij kan dat nooit betalen. Ze houden nu de helft van zijn pensioen in." Een penibele situatie. Sasja was al een keer voor de rechter gedaagd: "Daar heeft hij van ellende gehuild," gaf Rita aan.

We hoefden niet lang na te denken en besloten het totale bedrag wat nodig was om de krediet af te lossen en ongedaan te maken te overhandigen; totaal €300.-. De volgende dag al is in het bijzijn van een advocaat alles geregeld, de bankrekening beëindigd en de pas vernietigd. Prijs de Heer, dat we juist in Kamanets waren om dit probleem te helpen oplossen.



Sasha vertelde over de aangrijpende

### Maxiem beter

We bezochten nog een paar gezinnetjes. Alla en Anatoli hebben drie kinderen: een tweeling van 13 jaar, Maxiëm en Vitali en Alekse van vier jaar. Het gaat nu beter met het gezin. Maxiëm hoeft nog maar een keer per jaar terug naar Kiev voor controle. De operaties zijn geslaagd. Het gezwel dat weggehaald is, bleek gelukkig goedaardig. Hulp blijft wel nodig, omdat er weinig werk is voor Anatoli en Maxiëm nog steeds medicijnen nodig heeft.

### Sjema

Bij het volgende bezoek bleek de jonge vrouw Vika al een maand lang te tobben met haar rug. Haar man is een kunstenaar, maar veel geld verdient hij niet. Vika kent redelijk goed Engels en geeft ook Engelse les. Vika kan ook heel mooi zingen. Ze zei nu: "Als ik me slecht voel, zing ik vaak het Sjema, dan gaat het weer beter." Ze zong het voor ons, wij zongen mee.

We hebben gebeden voor haar rug en lieten een paar boeken achter: 'Flee from Babylon', 'Waarom ik?' en 'Twaalf Joden vinden de Messias'.

We namen afscheid van Kamanets Podolski en met name van Rita, die ons op het hart bond: "Zeg tegen de gemeente dat Rita uit Kamanets aan hen denkt en van hen houdt."

We reden terug naar Chmelnitsky met heel veel indrukken. Het was ondertussen avond geworden. We losten een gedeelte van de lading in het tijdelijke kantoor van Chesed en namen afscheid van Mila en Lena.

## Joint zal ons verlaten

Donderdagmorgen reden we naar Vinnitsa. Op het kantoor van Chesed Emoena ontmoetten we directeur Volodja. Hij praatte ons bij m.b.t. de politiek, maar ook wat betreft de plannen van Joint: *"Joint bestaat al 100 jaar, mijn opa werkte in 1920 ook al voor hen. Toen brachten ze vooral vee van overzee naar zuid Oekraïne. Duitsland betaalt nog een paar jaar de claims en dan is het over. Dat betekent dat Joint ons met een paar jaar zal verlaten."*

Volodja gaf aan dat de criteria om geholpen te worden steeds verzwaard worden. De grootste zorgen zijn er m.b.t. de gezinnen met kinderen: "Dit zal het laatste jaar zijn dat er geld van Joint voor de kinderen binnenkomt. Tanja, de kinderwerkster, zal haar werk verliezen."

## Hulp gevraagd

Tanja werd erbij geroepen. Zij vroeg speciaal aandacht voor een verdrietige situatie, waar Chesed niet in kan helpen: *"Een niet-Joodse man was getrouwd met een Joodse vrouw. Ze waren verhuisd naar Israël. Daar zijn ze gescheiden. Hij vond hier een nieuwe vrouw. Ze hebben samen een drieling gekregen, wat veel geld kostte. Hij ging daarom voor werk weer naar Israël; hij had het burgerschap. Na anderhalf jaar is daar aan een hartaanval overleden, 36 jaar oud. Hij laat hier een vrouw met drie meisjes achter, waarvan er één lichamelijk gehandicapt is. Daarom kan moeder Toma niet werken."*

We besloten hier hulp aan te bieden. We gingen naar het huis van Toma's ouders, waar Toma nu met haar drie kinderen, Katja, Sasja en Nadja woont en met een broer. Het zag er heel oud en



Twee van de drie zusjes

armoedig uit van binnen. We konden wat blijdschap brengen bij deze schattige kinderen, door hen cadeautjes en alle drie een pop te geven. We nemen dit niet-Joodse gezinnetje ook op in ons sponsorplan, in het vertrouwen dat we wel een sponsor zullen vinden.

## Huishulp

We bezochten ook Arkady Trymba; zijn vader lag op bed. Deze beide mannen met een beperking hebben nauwelijks contacten en bezoeken ook Chesed niet. Ze leven helemaal op zichzelf. Ook de ver-

zorging laat te wensen over. Daarom besloten we om het extra geld van de sponsor te gebruiken om een huishoudelijke hulp via Chesed in te schakelen. Voor het sociale contact én voor het opschonen en opruisen van de flat.

## Lena

We bezochten een nieuwe adoptiepersoon in het ziekenhuis: Lena Stelmah (1968). Zij heeft een bijzonder verhaal. Zowel zij als haar man hadden een ernstig drankprobleem. Haar levensstijl had grote gevolgen: ze kreeg een beroerte, waardoor haar rechterarm en -been verlamd raakten. Lena en haar man verhuisden naar Rovno, waar haar man haar in haar rolstoel om geld liet bedelen. Haar man overleed en haar familie maakte Aliya. Lena keerde terug naar Vinnitsa en kwam uiteindelijk terecht in een verpleeghuis. In 2015 trouwde ze in het verpleeghuis met een man die alcoholverslaafd is. Ze wil daarom nu al weer van hem scheiden. Het positieve is dat Lena door alle moeilijkheden tot geloof kwam. Ze kent Jesjoea en bidt tot Hem.

We haalden Lena van de zaal en spraken met haar in de gang. Het was heel aangenaam. Lena wil nu graag naar Israël, maar dan zal er in Israël ergens plaats en zorg voor haar geregeld moeten worden. Daarnaast zal eerst de scheiding er door moeten zijn en de papieren voor Aliya moeten in orde gemaakt worden.



Lena in het ziekenhuis

We baden met haar en gaven haar een tas met cadeautjes. Het was fijn om te horen dat deze vrouw iedere dag te eten krijgt. Ze gaat het vaak zelf brengen.

## Alles achterlaten

Het gezin Prokopjoek helpen we al 12 jaar. De situatie is in die tijd weinig veranderd. Igor is verstandelijk beperkt. Het enige dat hij doet is zijn moeder wat helpen. Voor het eerst krijgt Igor nu ook een invaliditeitspensioen. Bij elkaar krijgen ze nu ruim 2200 Grivna (€75,-) per maand. Het gezin eet in de gaarkeuken.

Op de vraag of ze er weleens aan dachten om naar Israël te gaan, antwoordde Ina: *"Er wonen een paar nichten, maar eerlijk gezegd, om alles achter te laten.... Maar ik zou wel willen gaan om het te zien."*

## Opgeroepen

De oma van Dennis, Sveta, was alleen thuis: *"Ik ben heel blij,"* was één van haar eerste reacties, *"dat jullie weer komen."* De zorgen om Dennis blijken nog niet voorbij: *"Eerst gaven ze toestemming dat Dennis niet opgeroepen zou worden voor*

het leger, maar nu is hij toch opgeroepen." Sveta vertelde dat zij invalide is van de 1e groep, maar dat daar blijkbaar niet naar gekeken wordt. "Gisteren zijn er 30 jongeren opgeroepen, allemaal uit hetzelfde jaar als Dennis. Ik wilde vandaag gelijk bellen, maar ik doe het toch maar niet."

Het goede nieuws was dat Dennis ook een uitnodiging heeft om voor 10 dagen naar Israël te gaan. We lazen voor Sveta Psalm 121 en pleitten in gebed op Gods beloften, dat "de Bewaarder van Israël, Die niet slaapt en sluimert" Dennis ervoor zal bewaren dat hij in het leger moet. We gaven voor Dennis nog een boek.

We brachten de avond door met Sergey. Deze jonge alleenstaande man heeft helemaal geen familie. Hij werkt, slaapt en eet in het Chesed gebouw. We aten samen met hem en speelden een paar partijtjes biljart met hem.

### Maxiem in het leger

De familie Musienko konden we niet bezoeken. Oma is onlangs overleden en de kleinkinderen Andrey en Maxiëm waren niet thuis. Maxiëm is in december opgeroepen voor het leger. Andrey, 22 jaar, heeft geen werk en zal ook niet gemakkelijk een baan vinden. Hij heeft epilepsie. In de flat van oma woont nu een neef bij Andrey; die kijkt naar Andrey om. De moeder van Andrey, Marina woont in een eigen flatje.

We zijn blij dat de oudste kleinzoon, Dima, al eerder naar Israël emigreerde. Hij diende daar in het leger en is er inmiddels getrouwd!

### Kom tot Mij

We reden vrijdagmorgen naar Bella Bren in Knivan, een half uurtje rijden van Vinnitsa. Deze Joodse vrouw ligt alleen nog maar op bed. Haar psychisch zieke dochter is bij haar. Zij is ooit goed geweest. Haar man was slecht voor haar en sloeg haar, zelfs zo dat ze viel, zodat ze gewond raakte aan haar hoofd. Sinds die tijd is ze psychisch ziek. De kleindochter van Bella Bren ging naar een religieuze school in Odessa, is getrouwd met een rabbi en woont nu in Israël. Bella is zelf gelovig, maar het is heel erg gemengd met bijgeloof, waarbij veel angst is. We lazen Matt.11:28 en verzen uit Joh 6. en spraken tot Bella: "Kom tot Hem, Hij geeft rust." Van het sponsorgeld wordt een huishulp betaald, die op zaterdag en zondag hulp biedt, als er geen huishulp van Chesed is.

### Kostja weer blij

Bij het busstation in Vinnitsa ontmoetten we een



Kostja en Sasja zwaaien ons uit



Sveta toont ons een bemoedigende kaart en een foto van Dennis

gelukkige Kostja Kaploen met zijn zoontje Sasja. Sasja woonde enige tijd bij zijn moeder, die verslaafd is. Maar sinds kort woont hij weer bij hem en dat heeft Kostja, die depressief dreigde te worden, weer helemaal de oude gemaakt. Kostja's moeder is ook pas overleden en zijn vader, een holocaustoverlevende, heeft het daar heel moeilijk mee. Het was goed om hen beiden te ontmoeten. We konden een paar cadeautjes en de tas met producten en een boek geven. De twee toonden zich zo dankbaar en blij!

Daarna bezochten we Anna en haar zoon Vladimir. Zij wonen bij de rivier. Konden we vroeger bijna niet bij hun huis komen vanwege de slechte weg, nu was alles anders. Er liep een goed geasfalteerde weg er was een prachtige boulevard met fontein gemaakt; een trekpleister in de zomer. We hoorden dat Anna een paar jaar geleden niet naar Israël wilde, omdat ze haar huis niet kon verkopen in zo'n armoedige buurt. Nu wil ze niet naar Israël omdat ze een huis heeft in zo'n mooie buurt. Zo vindt ze steeds een reden om geen Aliya te maken. We spraken Anna buiten; haar zoon komt niet buiten. Hij is bang dat ze hem oppakken om het leger in te gaan.

### Tanya en Vika

Ook brachten we nog een bezoek bij Tanya met haar zwaar gehandicapte dochter Vika, die ondertussen al 25 jaar is. Het gaat niet zo goed met Vika, ze is vaak ziek en elke weersverandering is voor haar ook slecht. Als Tanya naar de winkel gaat, kan ze Vika even alleen laten. Als ze wat langer weg moet, komt haar zus in huis: "Mijn zus helpt me heel erg."

Tanya is blij dat de winter niet streng was: "Dank God dat het zo'n winter was." We keken even bij Vika. Ze leek toch echt wel te reageren op het bezoek en de liefkozingen. We horen aan Tanya dat ze niet positief denkt over de prijzen, de mentaliteit en de toekomst: "Geve God dat de oorlog beëindigd wordt. Al die mensen die naar het oosten gingen en niet meer terugkeerden."

Daarna bemoedigden we Tanya met wat de Bijbel



Anna



**Sveta toont de kaart die haar inspireert in haar situatie: 'Love, trust, joy'**

zegt over deze wereld. Er zal geen verbetering komen. Alleen door Jesjoea de Messias zal er recht en gerechtigheid op aarde worden gebracht. We gaven haar ook het boek met korte verhalen "Onze God is groot".

### Mijn droom

We belden Sveta voor een laatste bezoek. Ze antwoordde: "Kom over een uur of twee uur." Dat deden we. Een heerlijke bakgeur kwam ons tegemoet. Sveta vertelde stralend: "Toen je belde, dacht ik, ik heb gelukkig een paar appeltjes in huis, zodat ik een taart kan bakken." Sveta voegde er serieus aan toe: "Het hele jaar is het al mijn droom om, als jullie komen, zelf iets te bakken." We smulden van de nog warme appeltaart. Sveta straalde weer, zoals we al een paar keer eerder hadden meegemaakt: "Het hele jaar denk ik terug aan het bezoek, aan de woorden die we gesproken hebben." Daarna wees ze op de tekst van de kalender: "Voordat ik ga slapen, lees ik altijd deze tekst. Ook sms ik zulke teksten aan mijn vrienden door, als ze in moeilijke situaties zijn. Ze vragen dan aan mij: "Wij lezen ook de Bijbel, maar juist deze tekst, hoe kom je eraan?" Ze toonde ook een kaart met de woorden "Love, trust, joy." en zei: "Toen ik dit zag,

**"Als ik geld nodig had, kwam Ira precies met het sponsorgeld"**

*wist ik wat ik elke dag moet doen; Liefhebben, vertrouwen en verblijden."*

Deze jonge gelovige vrouw heeft borstkanker in erge mate; ook de volgende maand wachten haar weer onderzoeken: "Jullie gebeden hebben twee jaar geleden bewerkt, wat jullie gevraagd hebben. Ik had gedacht niet meer te kunnen lopen, maar bij de 2e, 3e en 4e operatie was ik helemaal niet meer bang." Sveta getuigde ook nog: "Ik laat alleen de goedkoopste onderzoeken doen en het is gebeurd dat, als ik geld nodig had, het sponsorgeld precies kwam." Waarop wij haar zeiden dat ze altijd bellen mag wanneer ze meer geld nodig heeft.

Het was zo'n aangename tijd bij Sveta en tevens de afsluiting van ene bijzondere week met veel bijzondere ontmoetingen. We lazen Johannes 15:1-9 Dat gaat over snoeien en vrucht dragen en zongen Sveta de vrede van God toe. En ook nu konden

we haar weer blij maken met een paar boeken. De vorige hadden haar ook zo bemoedigd.

### Sjabbatavond

De bezoeken zaten erop. We gingen naar onze vrienden en vierden daar met elkaar sjabbat. Het was een heerlijke maaltijd en de tafel was uitnodigend gedekt. s' Avonds mocht Wim nog spreken over het onderwerp "De vrouw dronken van het bloed" in een Charismatische kerk waar Fred, een Nigeriaan, voorganger is. Fred nodigde ons uit om nog eens terug te komen. in een Charismatische kerk waar Fred, een Nigeriaan, voorganger is. Fred nodigde ons uit om nog eens terug te komen.



**Op bezoek bij onze vrienden, familie Telesman**

### Telesman

Zaterdagmorgen reden we al vroeg naar Zjitomir. De dienst in de Messiaanse gemeente begon al om 10.00 uur en we wilden ruimschoots op tijd aanwezig zijn. Over de dienst schreven we al in het begin van het verslag. Na de dienst gingen we nog bij de familie Telesman op bezoek. Het was zo aangenaam om bij onze vrienden te eten en samen te spreken. Julia, die acht jaar geleden twee maanden in Nederland bij ons in huis was, is al bijna achttien. Ze studeert Engels en het lukte haar al aardig om wat in het Engels met ons te spreken. Boris was zeer geïnteresseerd in het boek 'Weg uit Babylon', dat in het Russisch vertaald is. De familie begeleidde ons de stad uit en toen namen we afscheid. We hadden nog een lange reis voor de boeg. Deze verliep voorspoedig. De volgende avond om tien uur waren we thuis.

### Tevoren bereid

We waren vermoeid, maar kregen ook zoveel energie door alles. We danken onze Heere en Heiland voor Zijn voorzieningen en leidingen en voor Zijn bescherming.

Alle bidders heel erg bedankt voor jullie gebeden! We hebben de kracht ervan zo sterk ervaren! Wat is het mooi om zo één te zijn en samen de Joden tot jaloersheid te mogen verwekken en te troosten!

Alle eer aan God, "Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen." (Efeze 2:10)



[www.roechama.nl](http://www.roechama.nl)



Stichting Roechama  
Claes de Jongestraat 31  
2957 AD Nieuw-Lekkerland

tel: 0184-683478  
E-mail: [info@roechama.nl](mailto:info@roechama.nl)  
IBAN : NL54 RABO 0362 4394 86